

DAKPANSTEMPELS VAN DE COHORS I CLASSICA
UIT DE MEERN

In april 1963 is op de Hoge Woerd te De Meern (Gem. Vleuten), bij graafwerkzaamheden vóór de garage van het perceel Castellumlaan 74, onder meer een fragment van een romeinse dakpan (tegula) met een zeldzaam militair stempel te voorschijn gekomen.¹⁾ Het stempel, dat aan voor- en achterzijde is afgebroken, luidt:

... CLASSICA.P.F... (reliëfletters) (afb. 1 en 2).

Afb. 1 (schaal 1 : 2)

Afb. 2

Van dit stempel zijn reeds eerder enkele, naar het schijnt identieke, exemplaren op de Hoge Woerd aangetroffen:

- a) Tijdens een opgraving in het najaar van 1957, fragmenten van vier tegulae. Stempels: ... ASSICA.P.F.D. (H.156), COH.I.C... (H. 158), ... CA.P.F.D. (H. 157)²⁾, ... LASSICA.P.F... (H. 285), alle reliëfletters³⁾
- b) Omstreeks 1955, in de omgeving van de Castellumlaan, een fragment van een tegula met stempel: ... ICA.P.F.D, reliëfletters (afb. 3).⁴⁾

Afb. 3 (schaal 1 : 2)

¹⁾ Westerheem, 12 (1963), p. 154.

²⁾ Waarschijnlijk slot van stempel H. 158.

³⁾ J. H. Jongkees en C. Isings, *Opgavingen op de Hoge Woerd bij De Meern* (1957, 1960), Groningen, 1963, p. 22, Pl. 3.

⁴⁾ C. A. Kalee, *Romeinse vondsten te De Meern*, in *Maandblad van „Oud-Utrecht“*, 38 (1965), pp. 69—70.

Het stempel luidt volledig: COH.I.CLASSICA.P.F.D (= Cohors I Classica Pia Fidelis Domitiana).

De eretitels Pia Fidelis Domitiana bewijzen, dat de Cohors I Classica in de winter van 88 op 89 heeft deelgenomen aan de onderdrukking van de opstand van Lucius Antonius Saturninus, de commandant van het Overgermaanse leger. Na de dood van keizer Domitianus, in 96 werd de toevoeging Domitiana geschrapt. Het stempel dateert derhalve tussen 89 en 96 na Chr.

Van de Cohors I Classica is betrekkelijk weinig bekend. We weten bijvoorbeeld dat zij in Aquitanië gelegerd is geweest en in januari 89, met andere eenheden van het Nedergermaanse leger tegen het leger van Saturninus ten strijde is getrokken. De stempels uit De Meern tonen aan, dat manschappen van de Cohors I Classica in de periode 89—96 na Chr. op de Hoge Woerd gestationeerd kunnen zijn geweest.

C. A. Kalee

NIEUWE PUBLICATIES

Hoewelaken, huis en heerlijkheid. Uitgave van de N.V. Bouwfonds Nederlandse Gemeenten te Hoewelaken.

Het huis Hoewelaken ligt in Gelderland, maar niet meer dan 300 m. over de Gelders-Stichtse grens. Wanneer daar nog bij komt, dat in de loop der eeuwen de heerlijkheid bezeten is geweest door adellijke families die ook in Utrecht een rol van betekenis hebben gespeeld en daarover nu een uitgave is verschenen, die wat uitvoering betreft alle lof verdient, dan is er alle reden om daar in ons blad de aandacht op te vestigen. Nog te meer daar het initiatief is genomen door de heer S. W. Melchior, die in het maandblad reeds meerdere malen vruchten van zijn hand publiceerde en zijn strijd om een juiste identificatie van een ets van Hercules Seghers (gezicht op Rhenen of Amersfoort?) op zijn 85ste jaar nog met succes bekroond zag (zie maandbl. 1957, blz. 51, 91, 98 en 1960, blz. 4).

Het oudst bekende stuk, waarin Hoewelaken voorkomt, is een oorkonde van 1286. Van 1378 tot 1646 is de bezitting in handen van de familie van Zuylen van Nyeveld; dan vererft ze op de familie van Lynden van Mijnen. In 1732 verkoopt deze familie de heerlijkheid aan de familie van Dedem, maar reeds in 1765 wordt het goed door de van Lydens teruggekocht. Door vererving gaat het dan in 1841 over in de familie Schimmelpenninck van der Oye, die het bezit tot 1926. Dan is het met het adellijk bezit van vijf en een halve eeuw ten einde en wordt het landhuis gekocht door Dr. C. J. K. van Aalst, de bekende directeur van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij, die het geheel laat slopen en door architect M. A. van Nieuwerkerken het nu bestaande landhuis laat bouwen en er zijn prachtige collectie kunstschaten onderbrengt. Als een volgend geslacht van Aalst, door gebrek aan huispersoneel gedwongen, zich in een moderne woning vestigt, zal velen de angst hebben bekropen over het voortbestaan van dit vorstelijke huis. Doch in 1963 laat de directie van de N.V. Bouwfonds Nederlandse Gemeenten haar oog hierop vallen en vestigt er haar hoofdkantoor, nadat het geheel op piëteitsvolle wijze hiervoor is ingericht.

Een groot aantal zeer fraaie foto's, zo wel van exterieur als van het interieur, verlevendigt dit zeer welkome boek.

J. D. M. B.